

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGA

EFEKTYVI SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACINĖ PRIEŽIŪRA
STEBĖTI ○ PATARTI ○ STIPrintI

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ APSKRITYSE 2024 M. VEIKLOS ATASKAITA

*2025 m. kovo 28 d. Nr. R-183-(1.5E)
Klaipėda*

VADOVO ŽODIS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nuostatomis, Vyriausybės atstovas yra Vyriausybės skiriamas pareigūnas, atliekantis savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą: prižiūri, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus. Vyriausybė Ministro Pirmininko teikimu skiria 5 Vyriausybės atstovus.

Kiekvienais metais Vyriausybės atstovų įstaigos vadovas Vyriausybei teikia apibendrintą praėjusių kalendorinių metų Vyriausybės atstovų veiklos ataskaitą.

Esminiai 2024 m. įvykiai:

Birželio mėnesį į pareigas buvo paskirtos dvi Vyriausybės atstovės: pirmajai kadencijai Vyriausybės atstove Vilniaus ir Alytaus apskrityse paskirta Gedmantė Eimontienė; antrajai kadencijai Vyriausybės atstove Klaipėdos ir Tauragės apskrityse paskirta Daiva Kerekeš, kuri antrai kadencijai paskirta ir Vyriausybės atstovų įstaigos vadove.

Rugsėjį antrajai kadencijai taip pat paskirtas Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse Andrius Cechanavičius.

Rugsėjo 3 d. Vyriausybės atstovų įstaiga ir Profesinė darbuotojų sąjunga pasirašė Kolektyvinę sutartį. Tai diskusijų ir įžvalgų kupino, darnaus ir bendruomeniško darbuotojų bei Įstaigos atstovų darbo rezultatas, įtvirtinęs Vyriausybės atstovų įstaigos ir profesinės sąjungos socialinę partnerystę, suteikiančią papildomas garantijas Įstaigos darbuotojams. Siekiant ugdyti ir įvertinti darbuotojų kompetencijas, darbo rezultatus, mažinti darbo užmokesčio atskirtį tarp privataus ir viešojo sektoriaus specialistų bei skatinti ilgametį darbuotojų lojalumą Įstaigai, kartu su Kolektyvine sutartimi patvirtintas naujas Darbo apmokėjimo sistemos aprašas, kuris bus taikomas kiekvienam Įstaigos darbuotojui.

Ataskaitiniais metais ir toliau pagrindinis dėmesys buvo skiriamas išankstinei savivaldybių administracinei priežiūrai bei vienodos savivaldybių administracinės priežiūros praktikos formavimui.

Vykdydami Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2024-2026 m. strateginiame veiklos plane Vyriausybės atstovų įstaigai suformuotą uždavinį ir priemones, 2024 m. Vyriausybės atstovai prioritetą teikė įstatymų, sukuriančių teisinės prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai ir priežiūrai. Ataskaitiniais metais buvo vykdomas didelės apimties patikrinimas dėl Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 pakeitimo įstatymo įgyvendinimo. Aktyviais prevenciniais Vyriausybės atstovų veiksmais siekta, kad savivaldybės laiku priimtų sprendimus bei atliktų veiksmus, reikalingus minėtam įstatymui įgyvendinti. Įstaiga taip pat atliko ir kitus svarbius patikrinimus, kurių metu siekta išsiaiškinti, ar savivaldybės sudaro sąlygas vietos gyventojams dalyvauti tvarkant savivaldybės reikalus, kaip savivaldybėms sekasi įgyvendinti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatas dėl įtraukties visuotinio, ar savivaldybės tinkamai naudoja patikėjimo teise valdomą valstybės nekilnojamąjį turtą, ar savivaldybių žemė kitiems subjektams neatlygintinai ja naudotis (panaudai) perduodama laikantis įstatymo normų ir panašiai. Atskiri patikrinimai buvo vykdomi ir dėl aktualių naujai priimtų įstatymų ar kitų teisės aktų bei jų pakeitimų, vykdoma stebėseną, kad savivaldybės tinkamai ir laiku įgyvendintų naujai įsigaliojusius ar pasikeitusius teisės aktų reikalavimus.

2024 metais Įstaigoje ir toliau buvo plėtojamos LEAN veiklos – peržiūrimi ir naujinami Įstaigos veiklos procesai, įgyvendintos penkios KAIZEN idėjos, kurių dėka Įstaigoje buvo sukurti nauji duomenų skaitmenizavimo įrankiai. Pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintas rekomendacijas buvo atnaujinta Įstaigos interneto svetainė, pritaikant ją asmenų su negalia patogumui: pertvarkyta interneto svetainės struktūra, supaprastinti svetainės skilčių aprašymai, įdiegtas funkcionalumas „Informacija gestų kalba“ ir panašiai.

Vyriausybės atstovų įstaigos vadovė

Daiva Kerekeš

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS 2024 METŲ VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Veiklos pavadinimas	Stebėsenos rodikliai, matavimo vnt.	2024 m.
Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų sprendimų projektų priežiūrą ir teikti pastabas dėl jų atitikties teisės aktams	Vyriausybės atstovų pastabų dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams, į kurias atsižvelgta, dalis nuo visų pateiktų pastabų - 96 %	96,42 %
Atlikti įstatymų ir Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo (vykdymo) savivaldybėse priežiūrą	Savivaldybių administravimo subjektų ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo įstatymo, sukuriančio teisines prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, įsigaliojimo dienos priimtų įgyvendinamųjų teisės aktų ir (arba) atliktų veiksmų dalis – 95 %	86 %
	Savivaldybių administravimo subjektų laiku priimtų įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų ir (arba) atliktų veiksmų, atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų prevencinius veiksmus dėl įstatymo, sukuriančio teisines prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, dalis (be teikimų, reikalavimų, teismų) – 60 %	21 %
	Savivaldybių priimtų teisės aktų (išskyrus priimtus įgyvendinant įstatymus, sukuriančius teisines prielaidas Vyriausybės reformai), atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų atliktus prevencinius veiksmus (be teikimų, reikalavimų, teismų), dalis – 65 %	96,24 %
	Įstaigos iniciatyva atliktų patikrinimų skaičius (skaičius per metus) – 3 vnt.	6 vnt.
Teikti motyvuotus teikimus ir rašytinius reikalavimus savivaldybių administravimo subjektams	Įvykdytų Vyriausybės atstovų pateiktų teikimų ir reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams dalis - 93 %	92,28 %

Stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą srityse, susijusiose su savivaldybių veiklos administracine priežiūra

Susitikimų su ministerijomis ir kitų atsakingų institucijų atstovais, sprendžiant teisės aktų įgyvendinimo savivaldybėse problemas skaičius – **5 vnt. per metus**

5 vnt.

Pateiktų siūlymų dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo skaičius – **10 vnt. per metus**

10 vnt.

Stiprinti kompetencijas korupcijos prevencijos srityje

Darbuotojų, kurie per ataskaitinius metus dalyvavo korupcijos sampratos ir prevencijos mokymuose, dalis – **80 %**

83,3 %

Stiprinti kompetencijas asmens duomenų apsaugos srityje

Darbuotojų, kurie per ataskaitinius metus dalyvavo asmens duomenų apsaugos mokymuose, dalis - **95 %**

93,48 %

Padidinti veiklos efektyvumą

Įgyvendintų KAIZEN pasiūlymų dėl įstaigos veiklos tobulinimo (nuo visų pateiktų ir patvirtintų pasiūlymų) dalis – **75 %**

83,3 %

Užtikrinti paslaugų ir informacijos teikimą asmenims su negalia

Nekintamos informacijos, kuri būtų pritaikyta asmenims su negalia, parengimas pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintas rekomendacijas – **1 vnt.**

1 vnt.

1. IŠANKSTINĖ SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ SPRENDIMŲ PROJEKTŲ TEISĖTUMO PRIEŽIŪRA

Siekdami įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2024-2026 m. strateginio veiklos plano programos „Efektyvus sprendimų priėmimas, funkcijų vykdymas ir pokyčių valdymas“ tikslams pasiekti numatytą 5 uždavinį „Vykdyti efektyvią savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą“, Vyriausybės atstovai ataskaitiniais metais ypatingą dėmesį skyrė išankstinei savivaldybių kolegialių administravimo subjektų parengtų sprendimų projektų teisėtumo priežiūrai bei įstatymų, sukuriančių teisines prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, tinkamam įgyvendinimui savivaldybėse užtikrinti.

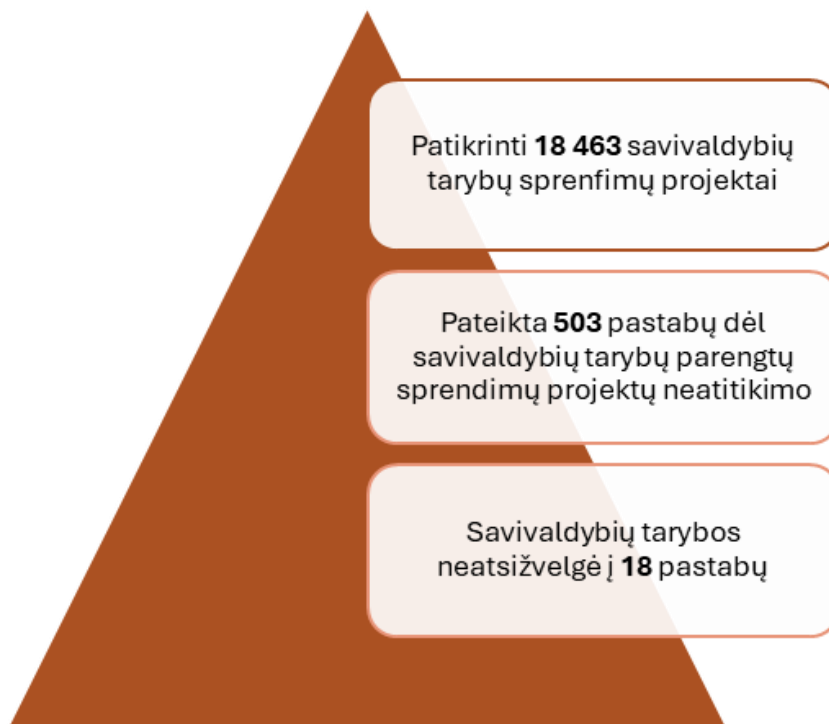
Vyriausybės kanceliarijos 2024-2026 m. strateginiame veiklos plane numatyto uždavinio priemonei „Atlikti savivaldybių administravimo subjektų rengiamų teisės aktų projektų išankstinę ir priimtų teisės aktų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“ įgyvendinti Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 metų veiklos plane buvo numatyta ši veiklos priemonė, jos stebėsenos rodiklis bei jo siekiama reikšmė:

- atlikti išankstinę savivaldybių tarybų sprendimų projektų priežiūrą ir teikti pastabas dėl jų atitikties teisės aktams;
- siekti, kad būtų atsižvelgta į 96 proc. Vyriausybės atstovų pastabų dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams nuo visų pateiktų pastabų.

Savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams vertinimas

Vykdam išankstinę savivaldybių administracinę priežiūrą, per 2024 metus buvo patikrinti 18 463 savivaldybių tarybų sprendimų projektai ir pateiktos **503** pastabos dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų neatitikimo įstatymų ir Vyriausybės nutarimų reikalavimams. Savivaldybių tarybos neatsižvelgė į **18** pastabų. Tokiu būdu, 2024 metais Vyriausybės atstovų pastabų dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams, į kurias atsižvelgta, dalis sudarė 96,42 proc.

2024 m. patikrinti savivaldybių tarybų sprendimų projektai

Savivaldybėms dažniausiai teiktos Vyriausybės atstovų pastabos dėl šių teisės aktų nuostatų pažeidimo:

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo:

1) teikiamuose tvirtinti biudžetinių įstaigų nuostatų projektuose:

- sprendimų dėl biudžetinės įstaigos pertvarkymo, reorganizavimo ar likvidavimo priėmimas buvo pavestas ne savivaldybės tarybai, bet merui;
- mero kompetencijai buvo priskirtas įstaigos maksimalaus etatų skaičiaus nustatymas, nors pagal įstatymą tai biudžetinės įstaigos vadovo kompetencija;
- nebuvo aiškiai apibrėžta ir atskirta, kurias biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendina savivaldybės meras, o kurias savivaldybės taryba;

2) kultūros centrų nuostatų projektai taip pat prieštaravo ir Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymui, nes vadovo kadencijų skaičius buvo apribotas iki dviejų kadencijų bei numatyta galimybė vadovą skirti be konkurso pagal jo veiklos vertinimo rezultatus, tačiau pagal įstatymą vadovo kadencijų skaičius neribojamas, o skyrimas be konkurso galimas tik, jei įstaiga pasiekė planavimo dokumentuose numatytus rodiklius.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo:

1) švietimo įstaigų nuostatų projektuose:

- nebuvo nustatyta įstaigos vadovo atšaukimo iš pareigų tvarka;
- nebuvo numatytos privalomos mokyklos savivaldos institucijos (mokyklos taryba, mokytojų taryba ir kt.), jų sudarymo ir atšaukimo tvarka, kadencijų skaičius, netinkamai reglamentuota šių savivaldos institucijų sudėtis, jų nuostatų tvirtinimo procedūra;

2) Vaikų priėmimo į ikimokyklinio ugdymo mokyklas mokyti pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas tvarkos aprašo projektas neatitiko įstatymo reikalavimų dėl priimamų vaikų amžiaus, nebuvo įtrauktas kriterijus, pagal kurį pirmumo teisę į vietą mokykloje turi vaikai, turintys sunkių judėjimo ir atramos funkcijų sutrikimų, arba kurių vienas iš tėvų turi tokius sutrikimus;

3) buvo siekiama apriboti arba praplėsti įstaigų vadovų kompetencijas pareigybių steigimo ir struktūros nustatymo klausimais;

4) sprendimų projektai neatitiko įstatyme įtvirtintos imperatyvios nuostatos, įpareigojančios savivaldybės vykdomąją instituciją - savivaldybės merą, koordinuoti ir kontroliuoti viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą, organizuoti ikimokyklinį ugdymą, priešmokyklinį ugdymą, bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą ir profesinį orientavimą, kitą vaikų neformalųjį švietimą, suaugusiųjų neformalųjį švietimą.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo:

1) savivaldybių tarybų veiklos reglamentų ar jų pakeitimų projektai prieštaravo įstatymo nuostatoms, reglamentuojančioms:

- tarybos nario teises;
- mišrių savivaldybės tarybos narių grupių sudėties sudarymą;
- savivaldybės administracijos teikiamų išvadų dėl savivaldybės tarybos sprendimo projektų tvarką;
- savivaldybės veiklos ataskaitų, finansinių ataskaitų rinkinių ir biudžeto ataskaitų rinkinių rengimą, pasirašymą, teikimą, skelbimą;
- savivaldybės tarybos komitetų sudarymą bei balsų skaičiavimo tvarką komitetuose;
- savivaldybės komisijų posėdžių garso ir vaizdo įrašo darymo ir transliavimo tvarką;
- mero įgaliojimus dėl savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo;

2) savivaldybių tarybų sudarytų komisijų nuostatų projektuose buvo netinkamai nustatytos komisijų pirmininkų ir jų pavaduotojų skyrimo, balsavimo, mišrių posėdžių organizavimo bei posėdžių vaizdo ir garso tiesioginių transliacijų tvarkos, netinkamai reglamentuota, kaip turi būti priimami sprendimai balsams pasiskirsčius po lygiai;

3) sudarant Antikorupcijos komisijas nebuvo laikomasi daugumos ir mažumos atstovavimo principo, skiriant šių komisijų bei Kontrolės komiteto pirmininkus buvo nepaisoma įstatyme įtvirtintų opozicijos teisių.

4) tarybai buvo teikiamas sprendimo projektas dėl savivaldybės kolegijos sudarymo, nors įstatymu šis klausimas priskirtas savivaldybės mero kompetencijai.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo:

1) Savivaldybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą buvo ketinama perduoti panaudos pagrindais viešosioms įstaigoms ir asociacijoms, nesilaikant įstatymo nustatytų reikalavimų:

- savivaldybės turtas buvo perduodamas netinkamo subjekto;
- Vyriausybės nustatyta tvarka nebuvo įvertintas poveikis konkurencijai ir atitiktis valstybės pagalbos reikalavimams.

2) tarybai buvo teikiamas sprendimo projektas dėl savivaldybės uždarnosios akcinės bendrovės vadovo atšaukimo, nors įstatymu šis klausimas priskirtas ne savivaldybės tarybos, bet mero kompetencijai;

3) sprendimų projektuose buvo nustatyta, kad savivaldybės viešųjų įstaigų ir akcinių bendrovių įstatus tvirtina savivaldybės taryba, tačiau pagal įstatymą savivaldybės valdomų įmonių ir viešųjų įstaigų dalyvio teises ir pareigas (akcininko, dalininko) įgyvendina savivaldybės vykdomoji institucija (meras).

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymui:

Sprendimų projektai neatitiko įstatymo teisės normų, reglamentuojančių:

- gyventojų mokėjimo už tam tikrų rūšių socialines paslaugas tvarką;
- mokėjimo už transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas dydžio nustatymo ir apskaičiavimo tvarką;
- tvarką, kuria remiantis socialinių paslaugų gavėjas pasirenka akredituotą socialinę priežiūrą, akredituotą laikino atokvėpio paslaugą teikiantį socialinių paslaugų teikėją ar socialinės globos įstaigą;
- tvarką, kuria remiantis asmuo (šeima) gali būti atleidžiamas (-a) nuo mokėjimo už socialines paslaugas ir kitais, įstatyme nenustatytais, atvejais arba mokėjimas už socialines paslaugas jam (jai) gali būti sumažinamas;
- atvejų nustatymą, kai vaikus globojančiai šeimai, šeimynai, budintiems globotojams ar nuolatiniais globotojams per globos centrą arba asmeniui (šeimai) mokami pagalbos pinigai;
- socialinių paslaugų teikimo ir finansavimo sutarčių tarp globos centro ir savivaldybės administracijos sudarymo ir nutraukimo tvarką;
- tvarką, kuria vadovaujantis globos centras moka atlygį budintiems globotojams ir nuolatiniais globotojams už vaikų priežiūrą ir kt.

2. ĮSTATYMŲ IR VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ ĮGYVENDINIMO (VYKDYMO) SAVIVALDYBĖSE PRIEŽIŪRA

Siekiant tinkamai įgyvendinti Vyriausybės kanceliarijos 2024-2026 m. strateginiame veiklos plane įtvirtintus uždavinius ir priemones, Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 metų veiklos plane buvo numatytos šios veiklos, jų stebėsenos rodikliai ir siekiamos reikšmės:

- savivaldybių administravimo subjektų ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo įstatymo, sukuriančio teisinės prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, įsigaliojimo dienos priimtų įgyvendinamųjų teisės aktų ir (arba) atliktų veiksmų dalis (be teismų) – 95 procentai;

- savivaldybių administravimo subjektų laiku priimtų įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų ir (arba) atliktų veiksmų, atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų prevencinius veiksmus dėl įstatymo, sukuriančio teisinės prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, dalis (be teikimų, reikalavimų, teismų) - 60 procentų;

- savivaldybių priimtų teisės aktų (išskyrus priimtus įgyvendinant įstatymus, sukuriančius teisinės prielaidas Vyriausybės reformai), atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų atliktus prevencinius veiksmus (be teikimų, reikalavimų, teismų), dalis - 65 procentai;

- Įstaigos iniciatyva atliktų patikrinimų skaičius per metus – 3 patikrinimai.

2.1. Įstatymų, sukuriančių teisinės prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, stebėseną ir priežiūrą

Įgyvendinant Įstaigos veiklos plane numatytas priemones, susijusias su įstatymų, sukuriančių teisinės prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, priežiūra, 2024 metais Vyriausybės atstovų įstaigai buvo pavesta prioritetą teikti Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 pakeitimo įstatymo (toliau – Pakeitimo įstatymas) įgyvendinimo savivaldybėse priežiūrai.

Lietuvos Respublikos Seimas 2023 m. gruodžio 14 d. priėmė Pakeitimo įstatymą, kurio 4 straipsniu nauja redakcija išdėstė Socialinių paslaugų įstatymą (toliau – Įstatymas, SPĮ).

Pakeitimo įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyti terminai (2024 m. birželio 30 d., 2024 m. gruodžio 31 d.), iki kurių savivaldybių institucijos turėjo priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Atsižvelgdami į šiuos terminus, Vyriausybės atstovai (toliau – VA) savo patikrinimą išskyrė į dvi dalis.

Pirmuoju etapu buvo atliekamas patikrinimas, siekiant įvertinti, kaip savivaldybių institucijos atliko veiksmus/priėmė/pakeitė teisės aktus, atsižvelgiant į teisės normas, įsigaliosiančias nuo 2024 m. liepos 1 d. Šiuo etapu VA atliktas patikrinimas apėmė tryliką savivaldybių institucijų veiksmų/teisės aktų. Visos 60 Lietuvos savivaldybių šiuo etapu turėjo atlikti 780 veiksmų:

- patvirtinti savivaldybės gyventojų mokėjimo už tam tikrų rūšių socialines paslaugas tvarkos aprašą, kuriame būtų nustatyti mokėjimo už šias paslaugas dydžiai, atleidimo nuo mokėjimo už šias paslaugas sąlygos ir atvejai, pagalbos pinigų mokėjimo savivaldybės gyventojams atvejai, finansinių galimybių vertinimo ir kitos sąlygos;

- nustatyti atvejus, kai vaikus globojančiai šeimai, šeimynai, budintiems globotojams ar nuolatiniais globotojams per globos centrą arba asmeniui (šeimai) mokami pagalbos pinigai;

- nustatyti mokėjimo už transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas dydžio nustatymo ir apskaičiavimo tvarką;

- patvirtinti tvarką, kuria vadovaujantis globos centras moka atlygį budintiems globotojams ir nuolatiniais globotojams už vaikų priežiūrą;

- nustatyti socialinių paslaugų teikimo ir finansavimo sutarčių tarp globos centro ir savivaldybės administracijos sudarymo ir nutraukimo tvarką;

- nustatyti tvarką, kuria remiantis asmuo (šeima) gali būti atleidžiamas (-a) nuo mokėjimo už socialines paslaugas ir kitais, SPĮ nenustatytais, atvejais arba mokėjimas už socialines paslaugas jam (jai)

gali būti sumažinamas;

- nustatyti tvarką, pagal kurią vertinama savivaldybės teritorijoje teikiamų prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos kokybė, priežiūra, kaip laikomasi akredituojamų socialinių paslaugų (socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio) organizavimo ir teikimo sąlygų ir kt.

Pirmojo etapo VA atliekamame patikrinime buvo svarbu tai, kad centrinės valdžios institucijos laiku priimtų įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Pakeitimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta pareiga Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai, socialinės apsaugos ir darbo ministrui iki 2024 m. balandžio 1 d. priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, išskyrus įstatymo 5 straipsnio 3–22 dalių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija buvo įpareigota patvirtinti:

- Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašą (patvirtintas tik 2024-06-11 įsakymu Nr. A1-397);
- Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodiką (patvirtinta tik 2024-06-25 įsakymu Nr. A1-426);
- Socialinių paslaugų planavimo metodiką (patvirtinta tik 2024-05-27 įsakymu Nr. A1-368) ir pan.

Nepaisant centrinės valdžios institucijų vėlavimo priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, VA 2024 m. birželio mėnesio pradžioje prevenciniu raštu savivaldybių institucijas informavo apie tai, kad būtina įgyvendinti Pakeitimo įstatymą, kurio 4 straipsniu nauja redakcija išdėstytas Socialinių paslaugų įstatymas, kuris įsigalioja 2024-07-01 (su tam tikromis išlygomis). Savivaldybių institucijoms buvo priminta, kad Pakeitimo įstatymo 6 straipsnio 2 dalies:

- 1 punkte nustatyta, kad savivaldybių institucijos iki 2024-06-30 priima įgyvendinamuosius teisės aktus, išskyrus Pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 3–22 dalių įgyvendinamuosius teisės aktus;
- 2 punkte nustatyta, kad savivaldybių institucijos iki 2024-12-31 priima šio įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 dalių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Savivaldybių tarybos, kurių posėdžiai vyko 2024 metų birželio mėn. pabaigoje, greitai reagavo į priimamus centrinės valdžios įgyvendinamuosius teisės aktus bei į VAĮ atliekamus prevencinius veiksmus, ir spėjo laiku iki 2024-06-30 priimti kai kuriuos įgyvendinamuosius teisės aktus. Tačiau didžioji dalis savivaldybių institucijų informavo, kad iki 2024-06-30 nespės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų, nes labai vėluoja centrinės valdžios institucijos, priimdamos įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

2025 metų kovo mėn. duomenimis aktyvių VAĮ veiksmų dėka iš 780 veiksmų/teisės aktų yra atlikta/priimta/pakeista 776 teisės aktai/veiksmai. Likusieji 4 teisės aktai/veiksmai bus pakeisti/priimti/atlikti artimiausiu laiku.

Antruoju etapu siekta atlikti patikrinimą, ar savivaldybių institucijos atliko veiksmus/priėmė/pakeitė teisės aktus, atsižvelgiant į teisės normas, įsigaliosiančias nuo 2025-01-01, pagal kurias:

- savivaldybės taryba tvirtina savivaldybės strateginio planavimo dokumentus, nustatančius socialinių paslaugų rūšis pagal gyventojų poreikius, jų teikimo mastą ir finansavimą (Pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 3 dalis);
- savivaldybės meras organizuoja socialinių paslaugų rūšių pagal gyventojų poreikius ir jų teikimo masto prognozavimą, vadovaudamasis socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamomis socialinių paslaugų planavimo metodinėmis rekomendacijomis ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytais socialinių paslaugų išvystymo normatyvais (Pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 4 dalis).

Šiuo etapu VA atliktas patikrinimas apėmė du savivaldybių institucijų veiksmus/teisės aktus. Visos 60 Lietuvos savivaldybių šiuo etapu turėjo atlikti 120 veiksmų.

VA 2024 metų lapkričio mėnesio pradžioje prevenciniu raštu savivaldybių institucijas informavo apie pasikeitusias SPĮ teisės normas ir apie tai, kad būtina jas laiku įgyvendinti.

2025 metų kovo mėnesio duomenimis aktyvių VAĮ veiksmų dėka visos savivaldybės šias teisės normas yra įgyvendinusios.

Šio patikrinimo metu taip pat buvo nustatytos probleminės Socialinių paslaugų įstatymo ir su juo susijusių poįstatyminių teisės aktų įgyvendinimo sritys. Jų aptarimui VAĮ 2024 metų spalio mėnesį inicijavo susitikimą su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Patikrinimo pabaigoje likusios neaiškios probleminės sritys bus išdėstytos raštu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai siūlant tobulinti teisinį reguliavimą.

2.2. Vyriausybės atstovų įstaigos atlikti patikrinimai

Siekiant įgyvendinti Vyriausybės kanceliarijos 2024-2025 m. strateginio veiklos plano uždavinius, Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 metų veiklos plane buvo numatyta įstaigos iniciatyva atlikti 3 patikrinimus.

Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 metų veiklos plane numatyta stebėsenos rodiklio reikšmė buvo pasiekta ir viršyta – Vyriausybės atstovų iniciatyva 2024 metais atlikti 6 patikrinimai.

Vyriausybės atstovų įstaigoje atlikti patikrinimai 2024 metais

➤ **Prioritetinis patikrinimas dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo įtraukties nuostatų įgyvendinimo savivaldybėse**

Vyriausybės atstovų įstaiga, nagrinėdama Vyriausybės kanceliarijos prašymą, visose Lietuvos Respublikos savivaldybėse iniciavo ir atliko prioritetinį patikrinimą, kaip savivaldybėse įgyvendinamos nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusios Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatos dėl įtraukties visuotinio.

Patikrinimo metu nustatyta, kad savivaldybės įtraukties plėtrai ir visuotinimui ruošėsi bei pokyčiai savivaldybių ugdymo įstaigose vyko jau nuo 2020 m.¹. Nors teisės aktuose savivaldybėms nebuvo numatyta prievolė parengti su Švietimo įstatymo įtraukties visuotinio nuostatų įgyvendinimu susijusius teisės aktus, nustatyta, jog savivaldybės siekė bei atliko nuoseklius veiksmus, kad privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančiose savivaldybių mokyklose būtų užtikrintas švietimo prieinamumas ir sąlygos mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių. Įvertinus ir apibendrinus savivaldybių pateiktus duomenis nustatyta, kad:

- ugdymo įstaigose yra ugdomi vaikai/mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, dirba mokytojo padėjėjai bei užtikrinama kita švietimo pagalba pagal Švietimo įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje įtvirtintą mokinių, turinčių nedidelių ir vidutinių bei didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo reikalavimus;

- savivaldybės pagal individualius poreikius užtikrina specialiosios pagalbos (mokinio padėjėjo, gestų kalbos vertėjo ir kt.) teikimą bei organizuoja ir koordinuoja specialiosios pedagoginės pagalbos (specialieji pedagogai, logopedai ir kt.) teikimą mokyklose pagal Švietimo įstatymo 21 straipsnio nuostatų reikalavimus;

- savivaldybės teikia Švietimo įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje įvardintą pagalbą ir paslaugas. Dauguma savivaldybių buvo suplanavusios ir vykdė įvairias įtraukties plėtros (švietimo prieinamumo) priemones bei siekė šio proceso kokybės. Nors šiam laikotarpiui ne visose ugdymo įstaigose infrastruktūra yra pritaikyta vaikams su judėjimo negalia, ši problema sprendžiama dalyvaujant regioninės plėtros programose ir kituose projektuose.

Pažymėtina, kad pagal Švietimo įstatyme reguliuojamos įtraukties visuotinio sistemos, valstybės ir savivaldybės lygiu įtraukusis ugdymas savivaldybių ugdymo įstaigose yra prižiūrimas specialių kompetentingų institucijų (Nacionalinė švietimo agentūra, Lietuvos įtraukties švietime centras, kaip ekspertinė institucija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, teritorinės Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kt.), kurios pagal atskirus individualius atvejus vertina ir prižiūri, kaip yra organizuojamas įtraukusis ugdymas, renka ir analizuoja duomenis švietimo valdymo sistemoje, rengia švietimo būklės (kuriose nagrinėjamos ir įtraukties temos savivaldybėse) apžvalgas, vykdo įvairius savivaldybių ugdymo įstaigų kokybės vertinimus.

➤ Dėl vietos gyventojų dalyvavimo savivaldybės reikaluose

Įstaigoje 2024 metais atliktas patikrinimas, ar savivaldybės sudaro Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme (toliau - VSĮ) nustatytas sąlygas vietos gyventojams dalyvauti tvarkant savivaldybės reikalus.

Patikrinimo metu nuosekliai įvertinus VSĮ reglamentavimą ir susipažinus su savivaldybių pateikta informacija, konstatuota, jog savivaldybės informuoja vietos gyventojus apie savo veiklą, sprendimų projektus, priimtus sprendimus ir sudaro sąlygas vietos gyventojams tiesiogiai dalyvauti planuojant ir įgyvendinant savivaldybės sprendimus, tačiau identifikuoti tam tikri teisinio reglamentavimo trūkumai (problemos): kai kuriose savivaldybėse tarybos ir mero apklausos paskelbimo iniciatyvos teisė² nebuvo apibrėžta savivaldybės tarybos veiklos reglamente; 2024 m. IV ketvirtyje dar ne maža dalis savivaldybių tarybų (apie 27 savivaldybių) nebuvo atnaujinusios vietos gyventojų apklausos tvarkų aprašų pagal šiuo metu galiojančias VSĮ nuostatas, t.y., savivaldybės merui įstatymu suteiktų įgaliojimų įgyvendinimas vis dar buvo priskiriamas savivaldybės administracijos direktoriaus kompetencijai.

2024 m. gruodžio mėnesį Vyriausybės atstovų įstaiga savivaldybes raštu informavo apie patikrinimo rezultatus bei nurodė, jog siekiant užtikrinti esminių vietos savivaldos principų (savivaldybės

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2020-06-30 priimtas Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 45¹ straipsniu įstatymas Nr. XIII-3268.

² VSĮ 50 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatose numatyta, kad meras ir savivaldybės taryba (ne mažiau kaip 1/4 savivaldybės tarybos narių grupės reikalavimu) apklausos paskelbimo iniciatyvos teisę įgyvendina reglamento nustatyta tvarka.

gyventojų dalyvavimo tvarkant savivaldybės reikalus, reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę ir kt.) tinkamą įgyvendinimą, savivaldybėms būtina užtikrinti, kad savivaldybių tarybų veiklos reglamentų nuostatos ir vietos gyventojų apklausos aprašai atitiktų šiuo metu galiojančias VSĮ nuostatas. Pažymėtina, kad savivaldybės atsižvelgė į VAĮ raštu pateiktus pastebėjimus - 2025 m. I ketvirčio pabaigoje liko tik kelios savivaldybės, kurioms dar būtina atlikti atitinkamus vietos gyventojų apklausos aprašų pakeitimus.

Patikrinimo metu nuosekliai įvertinus VSĮ nustatytą vietos gyventojų dalyvavimo savivaldybės reikaluose reglamentavimą, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai taip pat buvo pateikti teisinio reglamentavimo siūlymai tobulinti konsultacijų su vietos gyventojais teisinę sistemą: pagal VAĮ pateiktus patikrinimo rezultatus ir praktinius pastebėjimus spręsti dėl poreikio inicijuoti VSĮ nustatytų konsultacijų su vietos gyventojais formų bei jų įgyvendinimo būdų peržiūrą; apsvarstyti galimybę imperatyviau nustatyti įvairių konsultacijų formų (ne tik apklausų) rezultatų (gyventojų pateiktų nuomonių) vertinimo kriterijus (sąlygas); nustatyti pareigą viešinti, kaip ir kada visų konsultacijų su gyventojais formų rezultatai yra integruojami į savivaldybės sprendimų priėmimą ir kt.

➤ **Dėl Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo įgyvendinimo**

2024 m. Įstaigoje taip pat buvo užbaigtas 2023 m. pradėtas patikrinimas dėl Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo įgyvendinimo savivaldybėse.

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 16 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatose, reglamentuojančiose savivaldybių institucijų ir įstaigų kompetenciją asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje, buvo įtvirtinta ir pareiga steigti savivaldybėse asmens su negalia gerovės tarybas.

2023 m. pabaigoje, iki šio įstatymo įsigaliojimo, jau buvo įsteigta 17 asmens su negalia gerovės tarybų bei patvirtinti jų nuostatai, o savivaldybių planavimo dokumentuose (strateginiuose plėtros ir (ar) veiklos planuose, atitinkamose programose ir kt.) numatytos asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemonės.

2024 m. visose 60 Lietuvos savivaldybių yra įsteigtos asmens su negalia gerovės tarybos ir patvirtinti jų nuostatai, asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemonės numatytos savivaldybių planavimo dokumentuose.

➤ ***Dėl savivaldybių tarybų veiklos reglamentų atitikties Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis***

Vyriausybės atstovų įstaiga 2024 m. II pusmetį atliko visų Lietuvos savivaldybių tarybų veiklos reglamentų vertinimą, pagrindinį dėmesį skiriant 2024 m. birželio 20 d. įsigaliojusio Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 3, 9, 12, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 38, 63, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau šiame skyriuje – Pakeitimo įstatymas) nuostatų įgyvendinimui.

Esminiai įstatymo pakeitimai, sąlygojantys savivaldybių tarybų veiklos reglamentų keitimais:

- numatyta išimtis - vykimas į komandiruotę atliekant savivaldybės tarybos nario pareigas, kada tarybos nariams nedalyvaujant savivaldybės tarybos, komitetų, nuolatinių komisijų ir savivaldybės kolegijos posėdžiuose, kurių narys tarybos narys yra, atlyginimas nėra mažinamas;
- patikslinta, kas yra laikoma balsų pasiskirstymu po lygiai balsuojant savivaldybės tarybos, komitetų ir komisijų posėdžiuose;
- nustatyta, jog priimant sprendimus komitetų posėdžiuose, balsams pasiskirsčius po lygiai lemiamas yra komiteto pirmininko balsas;
- deleguojant savivaldybės tarybos narius į komisijas, sudaromas iš savivaldybės tarybos narių, turi būti laikomasi proporcinio savivaldybės tarybos daugumos ir mažumos atstovavimo principo;
- numatyta pareiga reglamentuose nustatyti tvarkas, kuriomis vadovaujantis būtų informuojama savivaldybės taryba apie merui suteiktas atostogas ir komandiruotes bei pateikiamos išvados dėl savivaldybės tarybos sprendimo projekto Pakeitimo įstatyme nustatytais atvejais.

54 savivaldybės atliko reglamentų keitimus, siekiant pašalinti buvusius jų neatitikimus Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, taip pat ir įgyvendinant Pakeitimo įstatymą. Likusioms savivaldybėms 2024 m. II pusmetyje dėl įvairių priežasčių nepavyko pilnai suderinti Reglamentų nuostatų su pasikeitusiu teisiniu reguliavimu, tačiau šios ataskaitos rengimo metu jau yra parengti ar rengiami reglamentų pakeitimo projektai ir artimiausiu metu bus teikiami savivaldybių taryboms tvirtinti.

➤ ***Dėl savivaldybių žemės perdavimo neatlygintinai ja naudotis elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams***

Vyriausybės atstovų įstaiga, atsižvelgdama į Viešųjų pirkimų tarnybos pateiktą informaciją apie tai, kad atliekant savivaldybių administracijų vykdytų viešųjų pirkimų, skirtų elektromobilių įkrovimo prieigų įrengimo ir operatoriaus paslaugų įsigijimui, vertinimą, buvo pastebėti galimi Lietuvos Respublikos žemės įstatymo pažeidimai savivaldybių administracijoms perduodant neatlygintinai naudoti savivaldybių teritorijose esančius žemės sklypus elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams, inicijavo patikrinimą.

Patikrinimo metu buvo siekiama įvertinti, kaip savivaldybės laikosi Žemės įstatymo teisės normų, reglamentuojančių žemės perdavimą neatlygintinai ja naudotis. Atsižvelgiant į tai, kad, vadovaujantis Žemės įstatymo 36¹ str., valstybinės žemės patikėtinių, turinčių teisę sudaryti šiame įstatyme nustatytus valstybinės žemės sandorius, veiklos kontrolę vykdo Nacionalinė žemės tarnyba pagal aplinkos ministro tvirtinamas taisykles, Vyriausybės atstovų įstaigos patikrinimas buvo atliktas *tik dėl savivaldybių žemės perdavimo panaudai*.

Visoms savivaldybėms prevenciškai raštu buvo priminta, kad savivaldybių žemės perdavimo neatlygintinai ja naudotis (panaudos) teisiniai pagrindai nustatyti Žemės įstatymo 17 straipsnyje, tai yra:

- nustatyti konkretūs subjektai, kuriems savivaldybių žemė gali būti perduodama panaudos pagrindais;
- numatytas subjektas, turintis teisę priimti sprendimus dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo perdavimo;
- nurodytas subjektas, nustatantis Sprendimo priėmimo ir žemės panaudos sutarties pasirašymo tvarką;
- nustatyti žemės panaudos sutarčiai keliami reikalavimai;
- nustatyta asmenų, kuriems savivaldybių žemės sklypai perduoti neatlygintinai naudotis, atsakomybė.

Atliekant patikrinimą, atkreiptas savivaldybių dėmesys į tai, kad savivaldybių institucijos, administracijos, spręsdamos savivaldybių žemės perdavimo neatlygintinai ja naudotis (panaudos) klausimus, turi laikytis aukščiau nurodytų teisės normų.

Patikrinimo metu buvo analizuota savivaldybių pateikta informacija apie savivaldybių žemės perdavimą panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai naudotis elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams.

Atliekant šią analizę dėl neaiškių atvejų bendradarbiauta, konsultuotasi su Viešųjų pirkimų tarnyba. Šiame patikrinime atlikti VAI prevenciniai veiksmai lėmė tai, kad apibendrinus patikrinimo rezultatus, nebuvo nustatyta savivaldybių, kurios būtų perdavusios savivaldybių žemę panaudai elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams.

➤ ***Dėl savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės nekilnojamo turto***

Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau - LRV) 2017 m. kovo 22 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaitos rengimo“ 4 p. nustatyta, kad „Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas iki kiekvienų metų vasario 1 dienos Vyriausybės atstovų įstaigai teikia bendrą VTIPS ataskaitą apie visų savivaldybių patikėjimo teise valdomą valstybės nekilnojamąjį turtą. Vyriausybės atstovų įstaiga iki kiekvienų metų kovo 1 dienos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui dėl visų savivaldybių teikia bendrą išvadą, kurioje pagal Lietuvos

Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo suteiktus įgaliojimus įvertina, ar savivaldybės vykdė Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimus dėl valstybės nekilnojamojo turto perdavimo patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo ir perduotą valstybės nekilnojamąjį turtą naudoja Vyriausybės sprendimuose nurodytoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms įgyvendinti.“

2024 m. VĮ Turto bankas pateiktoje ataskaitoje buvo nurodyti 928 savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės nekilnojamojo turto objektai.

Atlikusi iš savivaldybių gautos informacijos vertinimą, VAĮ nustatė 31 atvejį, kai savivaldybėse nevykdomi LRV sprendimai dėl valstybės nekilnojamojo turto perdavimo patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo, ir savivaldybės perduotą valstybės nekilnojamąjį turtą naudoja ne Vyriausybės sprendimuose nurodytoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms įgyvendinti.

VAĮ atliekant VTIPS ataskaitos vertinimą ir iš savivaldybių gautų dokumentų ir paaiškinimų analizę, nustatyta, kad VTIPS ataskaitos duomenys nėra visiškai tikslūs. Į šią ataskaitą įtraukta daug objektų, kurie jau perduoti Turto bankui, priklauso savivaldybėms nuosavybės teise, išregistruoti iš Nekilnojamojo turto registro, nugriauti, sunykę, nurašyti ir pan. VAĮ, atlikdama dokumentų vertinimą, nustatė 68 tokius objektus.

Vertinimo metu taip pat buvo nustatytos probleminės sritys, susijusios su:

- 1) elektros linijomis ir kitais elektros objektais, esančiais VTIPS ataskaitoje;
- 2) savivaldybių patikėjimo teise valdomu valstybės turtu, kurio nėra VTIPS ataskaitoje;
- 3) VTIPS ataskaitoje nenurodytomis funkcijomis, kurioms vykdyti perduotas valstybės turtas, ar teisinio perdavimo pagrindo nebuvimu;
- 4) VTIPS ataskaitos duomenų netikslumu ir vienu metu savivaldybių atliekamo VTIPS duomenų tikslinimo ir Vyriausybės atstovų įstaigos vertinimo siekiant pateikti išvadą.

Detali šių sričių problematika aprašyta ir pateikta VĮ Turto bankui kaip VTIPS tvarkytojui. Ši informacija taip pat pateikta Vyriausybei, Finansų ministerijai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai.

2.3. Vyriausybės atstovų vykdoma prevencija, siekiant įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimo

Siekiant tinkamai atlikti įstatymų ir Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo (vykdymo) savivaldybėse priežiūrą, Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 m. veiklos plane numatytas šis vertinimo rodiklis bei jo siekiama reikšmė: - *savivaldybių priimtų teisės aktų (išskyrus priimtus įgyvendinant įstatymus, sukuriančius teisines prielaidas Vyriausybės reformai), atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų atliktus prevencinius veiksmus (be teikimų, reikalavimų, teismų), dalis (procentais) – 65 procentai.*

Vyriausybės atstovų įstaigoje 2024 m., kaip ir 2023 m., prioritetas buvo teikiamas Vyriausybės atstovų vykdomai prevencijai, siekiant įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimo, netaikant poveikio priemonių (teikimų, reikalavimų, teismų) savivaldybių atžvilgiu. Per 2024 metus Vyriausybės atstovų įstaigoje buvo atlikti 8 patikrinimai, kurių metu Vyriausybės atstovai aktyviai vykdė prevencinius veiksmus.

Patikrinimai buvo atliekami dėl naujai priimtų Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų ir darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo bei Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo, Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso, Lietuvos Respublikos aplinkos oro įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo, Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo pakeitimų įgyvendinimo, taip pat Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. A1-622 „Dėl socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimų vykdymo.

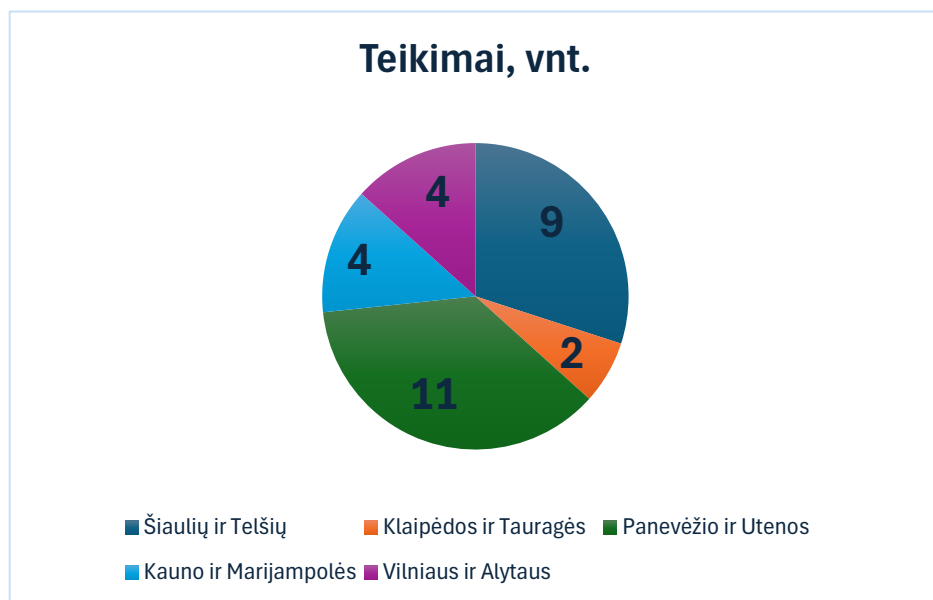
Atsižvelgdamos į prevencinius raginimus laiku ir tinkamai įgyvendinti įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatas, savivaldybės priėmė 794 sprendimus iš reikalingų 825 sprendimų. Taigi, Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 m. veiklos plane numatyta siekiama reikšmė buvo pasiekta ir viršyta. Savivaldybių atsižvelgimo į Vyriausybės atstovų vykdytą prevenciją rodiklis – 96,24 proc.

2.4. Motyvuotų teikimų ir rašytinių reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams teikimas

Siekiant vykdyti efektyvią savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų teisėtumo priežiūrą, didelis dėmesys buvo skiriamas atliekamos savivaldybių administracinės priežiūros kokybei, savivaldybėms teikiamuose reikalavimuose ir teikimuose dėstomų motyvų bei argumentų pagrįstumui.

Tuo tikslu Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 m. veiklos plane buvo numatyta, kad įvykdytų Vyriausybės atstovų pateiktų teikimų ir reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams dalis siektų 93 proc.

➤ Vyriausybės atstovų nustatyti savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų prieštaravimai įstatymams ir Vyriausybės nutarimams

Per 2024 metus Vyriausybės atstovai nustatė 30 atvejų, kuomet savivaldybių administravimo subjektų priimti teisės aktai prieštaravo įstatymams ir/ar Vyriausybės nutarimams. Savivaldybėms buvo pateikta **30 Vyriausybės atstovų motyvuotų teikimų** dėl savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų pakeitimo (papildymo) ar panaikinimo. Lyginant su 2023 m., teikimų savivaldybėms pateikta beveik dvigubai mažiau (2023 m. savivaldybėms pateikti 57 teikimai). Tai rodo, kad Vyriausybės atstovų vykdoma išankstinė priežiūra yra itin efektyvi.

Savivaldybių institucijų priimti teisės aktai prieštaravo šiems aukštesnės galios teisės aktams:

1. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 9 kartus.

- Savivaldybės meras patvirtino asmens su negalia gerovės tarybos nuostatus ir sudarė minėtą tarybą, nors įstatymu įgaliojimai priimti tokio pobūdžio sprendimus yra suteikti savivaldybės tarybai, o ne savivaldybės merui.

- Savivaldybės meras, pavedęs vyriausiajai specialistei laikinai vykdyti savivaldybės kontrolieriaus (įstaigos vadovo) funkcijas, viršijo įgaliojimus, kadangi tokių sprendimų priėmimas priskirtinas savivaldybės tarybai.

- Meras patvirtino garbės piliečio vardo suteikimo nuostatus, nors pagal įstatymą tokį sprendimą

gali priimti tik savivaldybės taryba.

- Savivaldybės taryba priėmė sprendimą dėl savivaldybės tarybos kontrolės komiteto sudarymo, pažeisdama įstatyme nustatytas sprendimo priėmimo procedūras.
- Savivaldybės tarybos patvirtinto veiklos reglamento nuostatos, suteikiančios tarybai teisę tvirtinti biudžetinių įstaigų struktūrą, darbuotojų pareigybių sąrašą, apibrėžiančios tarybos kompetenciją savivaldybės valdomų įmonių srityje, numatančios frakcijų referentų pareigybės, nustatančios tarybos nario išlaidų kompensavimą ir pan., neatitiko aukštesnės galios teisės aktų.
- Savivaldybės administracijos direktorius įsakymu patvirtintas vietinės reikšmės viešųjų ir vidaus kelių tiesimo, taisymo (remonto), rekonstravimo, priežiūros, saugaus eismo sąlygų užtikrinimo, šių kelių inventorizavimo sąrašas prieštaravo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo nuostatomis.
- Savivaldybės tarybos patvirtinti savivaldybės tarybos Etikos komisijos veiklos nuostatai, kuriuose įtvirtinta, kad Komisijos pirmininko pavaduotoją mero siūlymu iš šios komisijos narių – Tarybos narių – skiria Taryba, prieštaravo įstatymui.
- Savivaldybės tarybos Etikos komisijos veiklos nuostatai, kuriuose nustatyta Etikos komisijos sprendimų priėmimo (balsavimo) procedūra, prieštaravo įstatymo nuostatomis.
- Savivaldybės tarybos sprendimas iš savivaldybės biudžeto lėšų skirti finansavimą asociacijai pažeidė įstatymo nuostatas, kadangi savivaldybės taryba neturėjo teisinio pagrindo skirti savivaldybės biudžeto lėšas bendradarbiavimo sutarties įgyvendinimui.
- Savivaldybės tarybos priimtas sprendimas, kuriuo buvo nustatytas socialinių paslaugų centrui didžiausias leistinas darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių (etatų) skaičius prieštaravo įstatymo nuostatomis.

2. Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 4 kartus.

- Savivaldybės tarybos patvirtintos Kapinių tvarkymo taisyklės prieštaravo aukštesnės galios teisės aktų nuostatomis, kadangi įgaliojimai dėl laidojimo ir kapinių priežiūros organizavimo bei kontrolės buvo suteikti ne savivaldybės merui, kaip vykdomajai institucijai, o administracijos direktoriui.
- Savivaldybių tarybų patvirtintos kapinių tvarkymo taisyklės, aprašai ir kiti savivaldybės priimti teisės aktai, susiję su kapinių tvarkymu, priežiūra ir laidojimu jose, neatitiko aukštesnės teisinės galios teisės aktų reikalavimų arba nebuvo atnaujinti, įvertinus pasikeitusių aukštesnės galios teisės aktų nuostatas.

3. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 4 kartus.

- Savivaldybės taryba priėmė sprendimus, kuriais sveikatos priežiūros įstaigų vadovams nustatė mėnesinės algos pastoviosios dalies dydžio mėnesinės algos kintamąją dalį. Sprendimai buvo priimti savivaldybės tarybai viršijant įstatymais numatytąją kompetenciją ir prieštaravo įstatymo nuostatomis.
- Savivaldybės taryba sveikatos priežiūros įstaigų vadovams nustatė mėnesinio darbo užmokesčio maksimalius dydžius. Sprendimai prieštaravo įstatymo nuostatomis.

4. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 3 kartus.

- Savivaldybės tarybos patvirtinti savivaldybės biudžetinių įstaigų nuostatai ta apimtimi, kuria buvo nustatyta, kad savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos (mero) kompetencija yra nustatyti maksimalų etatų skaičių savivaldybės biudžetinėse įstaigose, neatitiko įstatymo nuostatų. Savivaldybės

tarybai pateikti trys Vyriausybės atstovo teikimai. Du teikimai įvykdyti, dėl vieno teikimo *nevykdymo kreiptasi į teismą*.

5. Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

- Savivaldybės taryba patvirtino Triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisykles, kuriomis nepagrįstai išplėtė savivaldybės administracijai Triukšmo valdymo įstatymu suteiktų įgaliojimų ribas bei apribojo įstatyme nurodytų poveikio priemonių taikymą.

6. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

- Savivaldybės meras patvirtino Papildomų medžių apsaugos priemonių tvirtinti papildomų medžių apsaugos priemonių taikymo rekomendacijas, neturėdamas tam teisės aktais suteiktų įgaliojimų. Pateiktas teikimas dėl šio potvarkio panaikinimo. Teikimas neįgyvendintas, *kreiptasi į teismą*.

7. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas – šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

- Savivaldybės taryba sprendimu pakeitė Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašą, kuriame numatė papildomas išimtis, kada savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas gali būti išnuomojamas be konkurso. Toks teisinis reguliavimas prieštaravo įstatymui, kadangi jame įtvirtintas baigtinis galimų nuomos be konkurso atvejų sąrašas.

8. Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

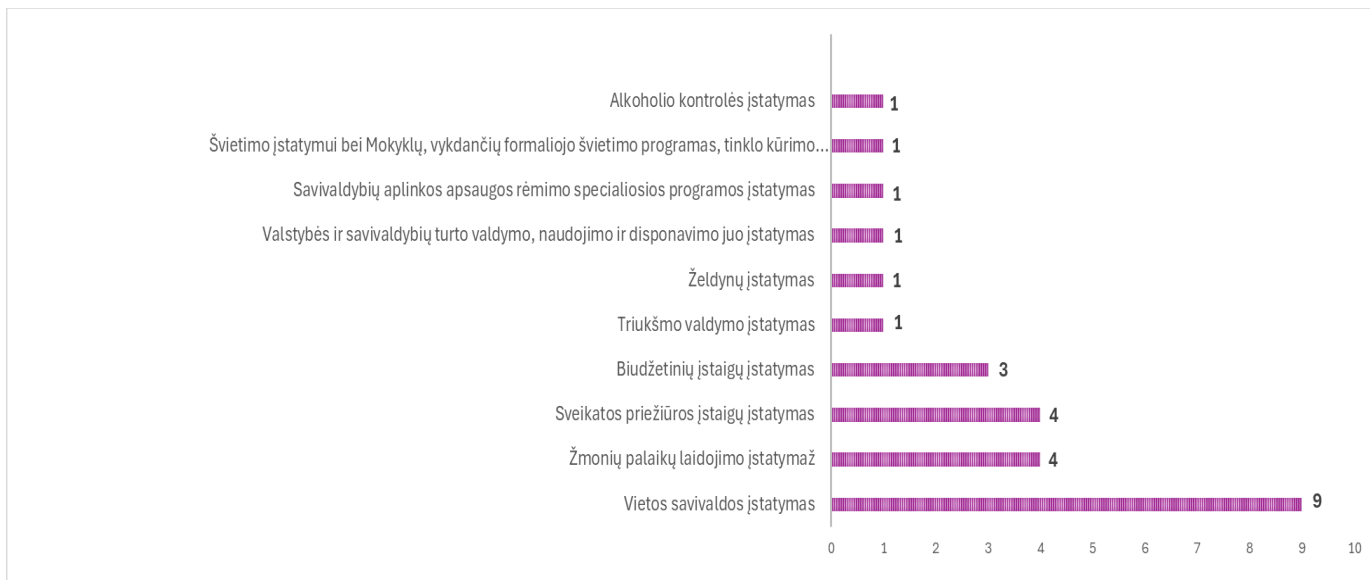
- Savivaldybės taryba priėmė sprendimą, patvirtindama Kompensacijos už įgyvendintas priemones, kuriomis siekiama išvengti medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos miškui tvarkos aprašą, kuris prieštaravo įstatymo nuostatoms, numatančioms, kad parama už žalos prevencijos priemonės gali būti skiriama ne tik miškų, bet ir žemės sklypų savininkams, ir tokiu būdu apribojo asmenų teises.

9. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymui bei Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėms - šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

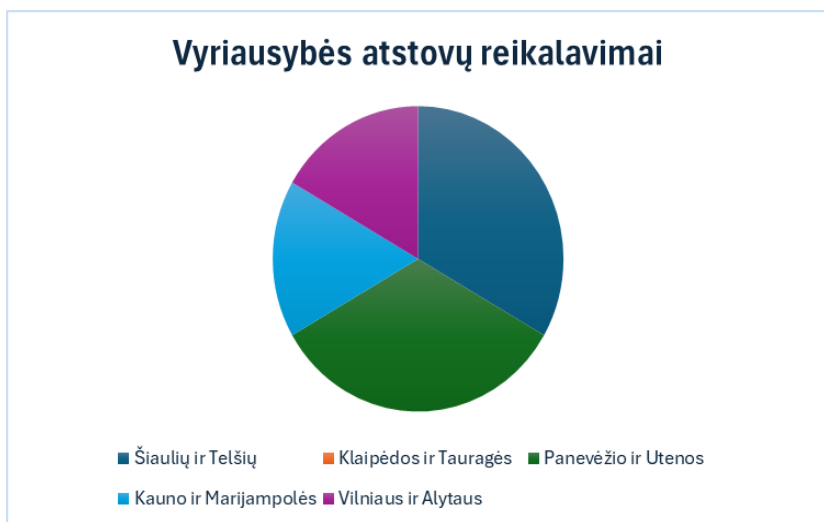
- Savivaldybės taryba, gimnazijoje 2024-2025 mokslo metais nustačiusi mokinių skaičių III gimnazijos klasėje – 13 mokinių, nesilaikė teisės aktuose įtvirtinto reikalavimo dėl mažiausio mokinių skaičiaus klasėse nustatymo. Savivaldybei pateiktas teikimas, kurį vykdyti savivaldybė atsisakė. Dėl neteisėto savivaldybės tarybos sprendimo *kreiptasi į teismą*.

10. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas 1 kartą.

- Savivaldybės taryba nusprendė apriboti mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais laiką viešojo maitinimo vietose, turinčiose licencijas mažmeninei prekybai alkoholiniais gėrimais, neturėdama argumentuoto pagrindimo nustatytiems apribojimams. Savivaldybės tarybos sprendimas neatitiko įstatymo nuostatų, nurodančių, kad savivaldybių tarybos, siekdamos užtikrinti viešąją tvarką ir visuomenės saugumą turi teisę riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais tik įvertinusios gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, asociacijų ar kitų institucijų raštu pareikštą nuomonę, policijos komisariatų pasiūlymus, kurių konkrečiu atveju nebuvo. Savivaldybei pateiktas teikimas. Dėl teikimo nevykdymo *kreiptasi į teismą*.

➤ **Vyriausybės atstovų nustatyti savivaldybių neįgyvendintų įstatymų, Vyriausybės nutarimų atvejais**

2024 metais Vyriausybės atstovai nustatė, kad savivaldybių institucijos **6** kartus neįgyvendino įstatymų, neįvykdė Vyriausybės sprendimų. Vyriausybės atstovai savivaldybių institucijoms pateikė **6 rašytinius reikalavimus** neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ir/ar vykdyti Vyriausybės nutarimą. Lyginant su ankstesniais metais, 2024 m. Vyriausybės atstovų reikalavimų pateikta net 11 kartų mažiau (2023 m. pateikti 69 reikalavimai), kas leidžia daryti išvadą, jog itin efektyviai vykdoma Vyriausybės atstovų išankstinė priežiūra stipriai prisideda prie šio rodiklio gerinimo.

Savivaldybių institucijos neįgyvendino šių įstatymų, neįvykdė šių Vyriausybės nutarimų:

1. Lietuvos Respublikos žmonių palaikymo įstatymas neįgyvendintas 2 kartus.

- Savivaldybių tarybos nebuvo patvirtinusios savivaldybėje esančių veikiančių, riboto laidojimo ir neveikiančių kapinių sąrašo bei nebuvo paskelbusios jo interneto svetainėje.

2. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nuostata neįgyvendinta 1 kartą.

- Savivaldybės taryba nebuvo įgyvendinusi įstatymo nuostatos, įpareigojančios nustatyti savivaldybės mero rezervo lėšų naudojimo tvarką.

3. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos neįgyvendintos 1 kartą.

- savivaldybės taryba nebuvo sudariusi savivaldybės kolegijos (iki 2024 m. birželio 20 d. galiojusi Vietos savivaldos įstatymo redakcija)

4. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas neįgyvendintas 1 kartą.

- Savivaldybės taryba nenustatė tvarkos, pagal kurią savivaldybės meras arba jo įgaliotas viešojo administravimo subjektas turi numatyti viešųjų paslaugų teikimo vietinio susisiekimo maršrutais poreikį, nenumatė papildomos pareigos savivaldybės atstovaujamajai institucijai, neužtikrino, kad stotelės būtų įrengiamos tose vietose, kuriose yra užtikrintas patogus sveikatos, švietimo, mokslo, socialinių, kultūros, oro uostų, geležinkelio stočių ir kitų viešųjų paslaugų teikimas.

5. Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymas neįgyvendintas 1 kartą.

- 2023 metais išrinkta savivaldybės taryba savo įgaliojimų laikui nebuvo sudariusi Peticijų komisijos.

2.5. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas srityse, susijusiose su savivaldybių administracine priežiūra ir savivaldybių veikla

Vyriausybės atstovų įstaiga per 2024 metus įvairioms valstybės institucijoms pateikė 10 pasiūlymų dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo. Minėti pasiūlymai buvo teikiami atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos, ministerijų, Seimo komitetų gautus raštus, prašymus ar pavedimus, taip pat Vyriausybės atstovų iniciatyva.

Pasiūlymai dėl centrinių valstybinio administravimo subjektų parengtų teisės aktų projektų ar priimtų teisės aktų tobulinimo buvo pateikti Finansų, Aplinkos, Vidaus reikalų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoms, Vyriausybei, Vyriausybės kanceliarijai, Seimo Audito bei Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetams.

Minėtoms institucijoms buvo teikiami pasiūlymai dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo, Vietos savivaldos įstatymo, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo, Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo, Valstybės tarnybos įstatymo, Žmonių palaikų laidojimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo, Švietimo įstatymo bei su juo susijusių poįstatyminių teisės aktų atskirų teisės normų taikymo, kitų teisės aktų ar jų projektų tobulinimo.

Į didžiąją dalį siūlymų dėl teisinio reguliavimo tobulinimo ir teisės aktų projektams teiktų pastabų jau yra atsižvelgta (teisės aktai ar jų pakeitimai priimti, įvertinus Vyriausybės atstovų įstaigos teiktus pasiūlymus). Kita dalis Vyriausybės atstovų įstaigos teiktų siūlymų jau yra įtraukti į parengtus teisės aktų pakeitimų projektus arba bus įtraukti į artimiausiu metu planuojamus teisės aktų pakeitimus.

Siekdama konstruktyviai spręsti teisės aktų įgyvendinimo problemas, Vyriausybės atstovų įstaiga aktyviai dalyvavo susitikimuose su ministerijomis, kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis. 2024 metais vyko susitikimai su Valstybės duomenų agentūra – dėl savivaldybių pirminių duomenų teikimo į Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą, su Vidaus reikalų ministerija bei Viešojo valdymo agentūra – dėl naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo, su Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetu, Vidaus reikalų ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija – dėl Vietos savivaldos įstatymo nuostatų taikymo bei galimo jų tobulinimo.

Kadangi ataskaitiniais metais didžiausias dėmesys buvo skiriamas reforminio Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 pakeitimo įstatymo įgyvendinimo priežiūrai, Vyriausybės atstovų įstaiga 2024 metų spalio mėnesį taip pat inicijavo susitikimą su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

atsakingais specialistais. Susitikimo metu buvo aptartos patikrinimo metu nustatytos probleminės Socialinių paslaugų įstatymo ir su juo susijusių poįstatyminių teisės aktų įgyvendinimo sritys: pagalbos pinigų mokėjimo vaikus globojančioms šeimoms, šeimynoms, budintiems ar nuolatiniais globotojams; mokėjimo už tam tikrų rūšių socialines paslaugas, sutarčių sudarymo, finansinių galimybių vertinimo bei kitos probleminės teisinio reguliavimo ir taikymo sritys.

3. VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ KREIPIMAIŠI Į TEISMĄ

2024 m. Vyriausybės atstovai dėl neteisėtų savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų panaikinimo ar įpareigojimo įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą, taip pat dėl norminių administracinių aktų teisėtumo ištyrimo į teismą kreipėsi 6 kartus, iš jų – 4 kreipimaisi buvo dėl Vyriausybės atstovų teikimų/reikalavimų nevykdymo, 2 – dėl norminio teisės akto ištyrimo. Dėl visų 2024 m. pateiktų Vyriausybės atstovo kreipimųsi vyksta teisminiai procesai.

Ataskaitiniais metais teismuose išnagrinėtos (užbaigtos) **8 bylos**, kurios buvo pradėtos pagal 2022-2023 metais Vyriausybės atstovų teismui pateiktus prašymus, pareiškimus ar ieškinius, iš jų – 6 bylos laimėtos.

Pagal Vyriausybės atstovų inicijuotus kreipimusis į teismus 2024 m. buvo išnagrinėtos šios reikšmingos bylos:

➤ *Savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarka prieštarauja įstatymams*

Byloje kilo ginčas dėl Visagino savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinto Savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo nuostatos, nustatančios, jog savivaldybei nuosavybės teise priklausantis turtas perduodamas valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

LVAT pabrėžė, jog savivaldybių turto patikėjimo teisės subjektų teisė priimti sprendimus, susijusius su savivaldybių turto disponavimu, negali būti aiškinama kaip savivaldybių turto patikėjimo teisės subjektams suponuojanti įgaliojimus priimti sprendimus dėl savivaldybių turto perdavimo patikėjimo teise.

Teismas konstatavo, kad ne savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, o savivaldybės tarybos sprendimu savivaldybei nuosavybės teise priklausantis turtas gali būti perduotas kitiems asmenims valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise.

2024 m. balandžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-153-520/2024

➤ *Bendrojo plano sąvoka dėl pastatų aukštų skaičiaus prieštarauja teisinio aiškumo ir sistemiškumo principams*

Byloje kilo ginčas dėl Vilniaus miesto savivaldybės bendrajame plane įtvirtintos sąvokos „didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius“ atitikties teisės aktų reikalavimams.

LVAT paliko nepakeistą Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimą, kuriuo pripažinta, kad Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano aiškinamojo rašto įvado E pastraipoje vartojamos sąvokos „didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius“ nuostata „mansardinius aukštus bei antstatus, antresoles“ prieštarauja teisinio aiškumo, sistemiškumo bei teisėtumo principams.

LVAT konstatavo, jog palyginus ir įvertinus teisės aktuose vartojamas sąvokas su kvestionuojama Bendrojo plano pastraipa, nustatančia kokios pastato dalys yra įskaičiuojamos į didžiausią leistiną pastato aukštų skaičių, matyti akivaizdus jų nesuderinamumas. Todėl projektuojant statinį jis galėtų būtų laikomas turintis vienokį aukštų skaičių pagal ministrų patvirtintų taisyklių nuostatas ir kitokį – pagal Bendrąjį planą. Skirtingas sąvokų apibrėžimas gali lemti teisinį neaiškumą projektuojant statinius, todėl teisės aktuose sąvokos turi būti apibrėžtos vienodai.

2024 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1035-662/2004

➤ ***Savivaldybės siekis už neleistinai paliktas atliekas apmokestinti visus rinkliavos mokėtojus – neteisėtas***

LVAT paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo pripažinta, kad Vilniaus miesto savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą nuostatai, neaiškiai apibrėžiantys, kaip turi būti mokama už neleistinai prie kontenerių paliktas atliekas, pažeidė teisinio aiškumo principą.

Teismas, įvertinęs ginčijamas nuostatas „teršėjas moka“ principo kontekste, konstatavo, kad nesant pagrindo tokį mokėjimą laikyti vietine rinkliava, jo nesiejant su galinčiu susidaryti atliekų kiekiu, toks reguliavimas nėra proporcingas.

Teismas taip pat nustatė, kad ginčijamas papunktis visa apimtimi netaikomas nuo jo priėmimo dienos.

2024 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-97-556/2024

➤ ***Kraštovaizdžio specialiojo plano pakeitimai, nesilaikant viešinimo ir derinimo su visuomene procedūrų, pripažinti neteisėtais***

Byloje ginčas kilo dėl to, ar Vilniaus rajono savivaldybės kraštovaizdžio specialiojo plano pakeitimai, atlikti nevykdant teisės aktuose numatytų teritorijų planavimo proceso procedūrų, yra teisėti.

Teismas priėmė sprendimą, kuriuo konstatavo, kad specialiojo plano pakeitimai neatitinka teisės aktuose apibrėžtos spragos taisymo sampratos, todėl minėto plano pakeitimai atlikti pažeidžiant teritorijų planavimą reguliuojančių teisės aktų reikalavimus.

2024 m. spalio 10 d. sprendimai administracinėse bylose Nr. eI4-1004-1161/2024 bei Nr. eI4-1322-1161/2024

➤ ***Savivaldybės tarybos numatyta išimtis dėl tarybos sudarytų nuolatinių komisijų pirmininkų ir jų pavaduotojų didesnio dydžio atlyginimo mokėjimo – pripažinta neteisėta***

Teismo buvo prašoma ištirti Šilutės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento nuostatas, jog Savivaldybės tarybos nuolatinių komisijų pirmininkams ir jų pavaduotojams 20 ir 10 procentų didesnio dydžio atlyginimas mokamas tada, kai tą mėnesį vyksta tų nuolatinių komisijų posėdžiai, teisėtumą.

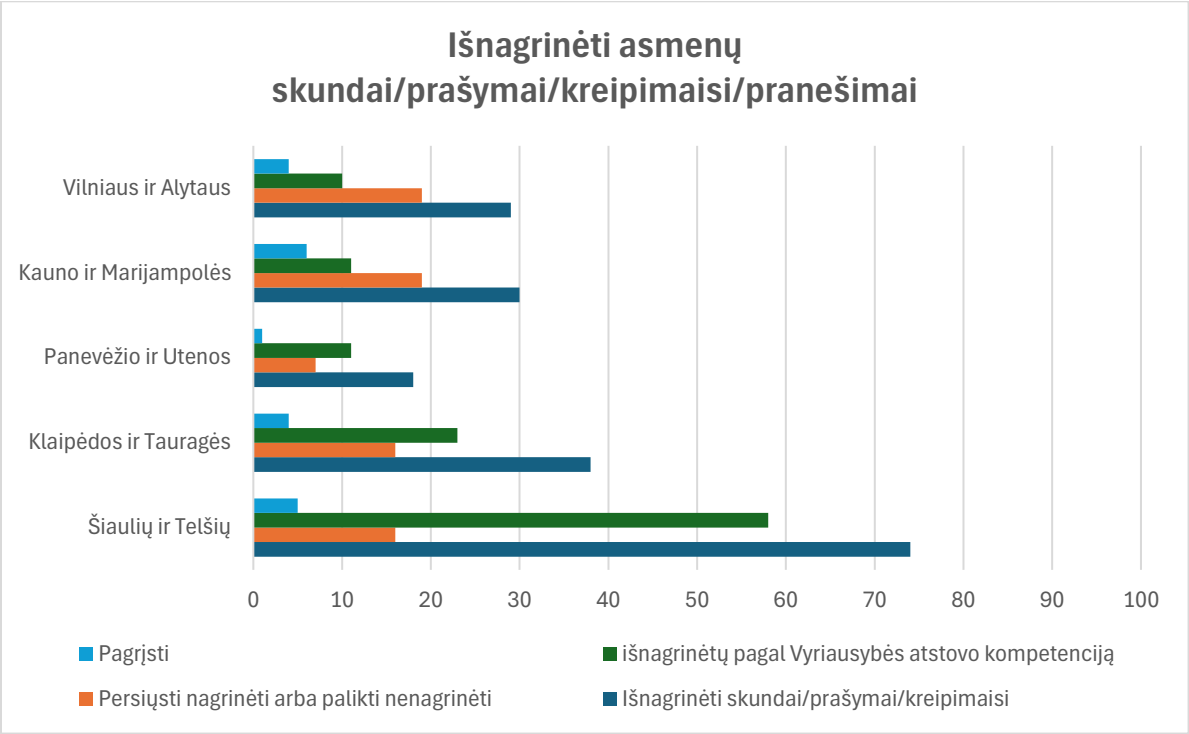
Regionų administracinis teismas, išnagrinėjęs bylą, pripažino, jog Savivaldybės tarybos veiklos reglamente numatyta sąlyga (išimtis), kada savivaldybės tarybos sudarytų nuolatinių komisijų pirmininkams ir jų pavaduotojams mokamas didesnio dydžio atlyginimas, neatitinka Vietos savivaldos įstatyme nustatytos tarybos nario veiklos atlyginimo (apmokėjimo) tvarkos ir joje numatytų tarybos nario atlyginimo mažinimo sąlygų. Savivaldybė pirmos instancijos teismo sprendimo apeliacine tvarka neskundė.

2024-04-30 sprendimu administracinėje byloje Nr. eI4-5038-583/2024

4. ASMENŲ PRAŠYMŲ, SKUNDŲ, KREIPIMŲSI, PRANEŠIMŲ BEI VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ KREIPIMŲSI NAGRINĖJIMAS

Vyriausybės atstovų įstaigoje per 2024 metus išnagrinėta 190 asmenų prašymų, skundų, kreipimųsi, pranešimų bei valstybės institucijų ir įstaigų kreipimųsi (toliau – kreipimaisi) (2023 m. išnagrinėti 165); 77 kreipimaisi buvo persiųsti nagrinėti pagal kompetenciją ar palikti nenagrinėtais, o 113 buvo išnagrinėti iš esmės pagal Vyriausybės atstovo kompetenciją. 20 kreipimuose nurodyta informacija ir aplinkybės pasitvirtino, todėl jų pagrindu Vyriausybės atstovai ėmėsi Savivaldybių

administracinės priežiūros įstatymu suteiktų įgaliojimų įgyvendinimo. Asmenys savo prašymuose, pranešimuose kėlė triukšmo prevencijos, socialinės paramos, mokėjimo už socialines, paslaugas, pagalbos pinigų mokėjimo vaikui, savivaldybės turto valdymo, bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, peticijų komisijų sudarymo ir kitus jiems aktualius klausimus.

5. VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VEIKLOS EFEKTYVUMO DIDINIMAS

Vyriausybės atstovų įstaigos 2024 metų veiklos plane buvo numatyta didinti Vyriausybės atstovų įstaigos veiklos efektyvumą, tęsiant LEAN metodų įgyvendinimą, teikiant ir įgyvendinant KAIZEN pasiūlymus dėl įstaigos veiklos tobulinimo, tobulinant žmoniškųjų išteklių kvalifikaciją bei ugdant kompetencijas korupcijos prevencijos, asmens duomenų apsaugos srityje, didelį dėmesį skiriant informacijos pritaikymo asmenims su negalia klausimams ir panašiai.

Per 2024 metus įstaigoje įsivautos naujos finansinių dokumentų valdymo sistemos (VBAMS, SABIS, FABIS), ženkliai patobulinta Dokumentų valdymo bendroji informacinė sistema (DBSIS) ir aktyviai naudojama kasdienėms darbo funkcijoms atlikti.

2024 metais įstaigoje ir toliau buvo plėtojamos LEAN veiklos: buvo peržiūrimi ir naujinami įstaigos veiklos procesai, įgyvendintos 5 KAIZEN veiklos tobulinimo idėjos, kurių dėka įstaigoje buvo sukurti nauji duomenų skaitmenizavimo įrankiai, Vyriausybės atstovų apskrityse biuruose reguliariai vedami kas savaitiniai ASAICHI susirinkimai, nuosekliai pildomos susirinkimų lentos ir panašiai.

2024 metais visi Vyriausybės atstovų įstaigos valstybės tarnautojai ir darbuotojai kėlė kvalifikaciją dalyvaudami mokymuose, atitinkančiuose darbuotojų kompetencijų ugdymo poreikius savivaldybių administracinės priežiūros vykdymo bei įstaigos veiklos aktualiais klausimais. Per 2024 m. atlikta darbuotojų apklausa dėl reikalingų mokymų ir kvalifikacijos kėlimo galimybių, kuri leido sudaryti efektyvų įstaigos darbuotojų ugdymo planą.

Per 2024 metus darbuotojai stiprino savo kompetencijas savivaldybių priežiūros, administracinės priežiūros, korupcijos prevencijos, asmens duomenų apsaugos, viešųjų ir privačių interesų derinimo srityse, atnaujino žinias priešgaisrinės saugos klausimais, tobulino derybinius įgūdžius, susipažino su dirbtinio intelekto naudojimo galimybėmis.

Dalis Vyriausybės atstovų įstaigos darbuotojų kvalifikaciją tobulino individualiai jiems aktualiose srityse: kibernetinio saugumo, vidaus kontrolės tobulinimo, pranešėjų apsaugos, Valstybės tarnybos įstatymo taikymo, personalo valdymo, lyderystės, dokumentų valdymo ir archyvavimo, darbuotojų saugos ir sveikatos, viešųjų pirkimų, vidinės ir išorinės komunikacijos ir kt.

Per 2024 metus nemažas dėmesys buvo skiriamas nekintamos informacijos, kuri būtų pritaikyta asmenims su negalia, parengimui. Pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintas rekomendacijas buvo atnaujinta Įstaigos interneto svetainė, pritaikant ją asmenų su negalia patogumui: pertvarkyta interneto svetainės struktūra, supaprastinti svetainės skilčių aprašymai, įdiegtas funkcionalumas „Informacija gestų kalba“ ir panašiai.

6. PLANUOJAMAS VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VEIKLOS TOBULINIMAS

Įstaiga, tęsdama pradėtus darbus bei įgyvendindama metinį veiklos planą, 2025 metais ir toliau sieks, kad savivaldybių administravimo subjektai operatyviai ir tinkamai įgyvendintų centrinės valdžios priimtus teisės aktus. Siekiant užtikrinti vienodos praktikos taikymą savivaldybėse, bus atliekami planiniai patikrinimai visos šalies mastu. Taip pat bus tęsiamas bendradarbiavimas su ministerijomis ir kitomis kompetentingomis valstybės institucijomis Vyriausybės atstovams priskirtos kompetencijos klausimais, aiškinantis naujo teisinio reglamentavimo taikymo ypatumus, teikiant Vyriausybės atstovų pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo.

Įstaigos siekiamų tikslų įgyvendinimui ypač svarbūs įstatymų, kurių įgyvendinimo priežiūrą Vyriausybės atstovai vykdo savivaldybėse, nuostatų įgyvendinimo terminai. Siekiant suvaldyti rizikas, kylančias dėl trumpų įgyvendinimo terminų, daugiau dėmesio bus skiriama Vyriausybės atstovų atliekamai išankstinei priežiūrai, prevenciniams veiksams, tarpinstituciniam bendradarbiavimui su Vyriausybe, ministerijomis ir kitomis valstybės institucijomis, taip pat savivaldybėmis.

2025 metų veiklos prioritetai:

- Ypatingą dėmesį skirti išankstinei priežiūrai bei Vyriausybės nustatytų prioritetinių įstatymų įgyvendinimui.
- Tęsti bendradarbiavimą su ministerijomis ir kitomis kompetentingomis institucijomis Vyriausybės atstovams priskirtos kompetencijos klausimais, aiškinantis naujo teisinio reglamentavimo taikymo ypatumus ir problematiką, taip pat teikiant pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo.
- Atlikti rizikų ir vidaus kontrolės vertinimus.
- Stiprinti Įstaigos valstybės tarnautojų ir darbuotojų kompetencijas kibernetinio saugumo bei smurto ir priekabiavimo prevencijos srityse.
- Pasirengti Įstaigos įtraukimui į Kibernetinio saugumo subjektų registrą.

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ 2024 M. VEIKLOS ATASKAITOS
STATISTINIAI DUOMENYS

1 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų teikimus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Patenkinta teikimų	Teikimų, kurių įvykdymo terminas atidėtas, skaičius	Nepatenkinta teikimų	
				kreiptasi į teismą	teismo patenkinta prašymų
Vyriausybės atstovų motyvuoti teikimai svarstyti teisės aktų pakeitimo ar panaikinimo klausimus, kai nustatyti prižiūrimų savivaldybių administravimo subjektų priimti teisės aktai prieštarauja įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams.					
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	4	3	-	1	Vyksta teisminiai procesai
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	4	3	1	-	-
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	11	9	2	-	-
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	2	1	-	1	Vyksta teisminiai procesai
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	9	7	-	2	Vyksta teisminiai procesai
Iš viso	30	23	3	4	

2 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų reikalavimus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Įvykdyta reikalavimų	Reikalavimų, kurių įvykdymo terminas atidėtas, skaičius	Neįvykdyta reikalavimų	
				kreiptasi į teismą	teismo patenkinta prašymų
Prižiūrimų savivaldybių administravimo subjektams pateikti Vyriausybės atstovų reikalavimai neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ar įvykdyti Vyriausybės nutarimą					
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	1	1	-	-	-
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	1	1	-	-	-
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	2	2	-	-	-
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	-	-	-	-	-
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	2	2	-	-	-
Iš viso	6	6	0	0	0

3 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų potvarkius

Vyriausybės atstovo informacija	Iš viso	Patenkinta teikimų	Nepatenkinta teikimų	
			kreiptasi į teismą	teismo patenkinta ieškinių (pareiškimų)
Vyriausybės atstovų potvarkiai, kuriais buvo stabdomas prižiūrimų savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų vykdymas	-	-	-	-

4 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų kreipimusis į teismą

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Nagrinėjimo rezultatas
Ataskaitiniais metais Vyriausybės atstovų pateikti prašymai/pareiškimai/ieškiniai teismui	6	Vyksta teisminiai procesai
Ataskaitiniais metais išnagrinėti Vyriausybės atstovų pareiškimai/ieškiniai teismui (pradėti pagal 2021-2022 metais Vyriausybės atstovų teismui pateiktus prašymus, pareiškimus ar ieškinius)	8	6 kreipimaisi patenkinti 2 nepatenkinti

5 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų patikrintus teisės aktus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Savivaldybės teisės aktų, neatitikusių galiojančių teisės aktų nuostatų, skaičius
Vyriausybės atstovų patikrinti teisės aktai:		
Savivaldybės tarybos sprendimai	17418	23
Kiti patikrinti teisės aktai (mero potvarkiai, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai)	88402	5
Iš viso	135 291	28

6 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų patikrintus savivaldybių tarybų sprendimų projektus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso patikrinta savivaldybių tarybų sprendimų projektų	Savivaldybių tarybų sprendimų projektų, neatitikusių galiojančių teisės aktų nuostatų, skaičius	Vyriausybės atstovo teiktų pastabų, į kurias savivaldybės atsižvelgė, skaičius
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	3496	56	55
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	4234	100	100
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	3863	133	125
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	3466	121	119
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	3404	93	86
Iš viso	18463	503	485